

trešdien,
2022. gada 27. aprīļa DEJU ŽURNĀLS 1. izdevums

Hanna Duprē

"Deja ir daba"

Kustīgi ķermeņi: daudzveidība un spējas dejā

Telpa sāk piepildīties ar studentiem, viņi visi ir nolēmuši, ka dejošana ir tas, ko viņi vēlas darīt, neatkarīgi no iemesla. Kādā dzīves posmā viņi visi saprata, ka dejošana ļaus viņiem izteikt savas jūtas pasaulei, sev, vienaudžiem vai vienkārši atrast pārliecību par to, kas viņi patiesībā ir.

Šo nodarbību vadīs Inge Blockmans, kvalitatīvā pētniece, radošās apziņas trenere un galvenais: dejotāja. Sākas mūzika, attīstās ritms, un Blockmans skaidro un parāda horeogrāfiju no sava ratiņkrēsla. Nedaudz vēlāk viens no viņas skolniekiem, apmulsis un koncentrējies uz instruktora kopēšanu, jautā: "Bet ko man darīt ar savām kājām? Šī demonstrācija nav pabeigta. Tā vietā, lai interpretētu deju kā enerģijas plūsmu, Blockmans ievēro, ka daudzi bija koncentrējušies tikai uz katras viņas kustības kopēšanu. Un tajā brīdī bija skaidrs: ideja par tradicionālo perfekto dejas ķermeni joprojām pastāv, ja ne apzināti, tad neapzināti.

Daudzveidības problēmas joprojām ir izplatītas deju pasaulē, saka Blockmans.

Pēdējā laikā šie daudzveidības jautājumi tiek apspriesti arvien vairāk, saka Dr. Eva Fotiadi, vēsturniece un mākslas teorētiķe. "Dažādība mākslas darba kārtībā, kā arī izglītības programmā ir augstāka nekā jebkad agrāk." Vienīgā problēma, Fotiadi saka, ir tā, ka, runājot par dažādības jautājumiem, invaliditāte netiek ņemta vērā vispār. Tā nav pirmā lieta, par ko cilvēki domā. Daudzveidība parasti vispār attiecas uz ādas krāsu, tad koloniālo izcelsmi, tad varbūt dzimumu, sociālekonomisko klasi un tikai tad invaliditāti.

Fotiadi uzskata, ka izmaiņas ir notikušas, jo māksla ir tik ļoti aktuāla dienaskārtībā, taču strukturālais finansējums situāciju varētu uzlabot vairāk.

Blockmans arī ievēro, ka ir notikušas izmaiņas, un ir optimistisks attiecībā uz nākotni un dara visu iespējamo, lai sniegtu savu ieguldījumu. Viņai ir vīzija, kas parāda dejotājus, kuri ļauj apgūt tieši tādas pašas tehnikas un kustības. Dejotājiem jāmeklē jaunas iespējas ar savu ķermeni, ieklausoties un sajūtot savu ķermeni. Blockmans saka, ka vairāk jākoncentrējas uz to, lai ķermenis varētu atrast savu ceļu un kustības, nevis sekot citiem. "Runa ir par atteikšanos no ilūzijas, ka visiem cilvēkiem jāpārvietojas vienādi. Vienam cilvēkam sasniegt augstumu ir stiepšanās ar pirkstiem pret griestiem. Kādam citam tas sasniedz pirkstu tieši virs pleca.

Aki Saito un viņas deju partneris Vims van Lesens mēģina izrādei "Artefact" kopā ar Flandrijas Karalisko baletu. Abi ir profesionāli baletdejotāji jau vairāk nekā 25 gadus un zina dejas pasauli un tās prasības labāk nekā jebkurš cits.

Inge Blockmans dejo kopā ar dziedātāju un raidījumu vadītāju Koenu Votersu Beļģijas televīzijas programmas "Over Winnaars" konkursā. Ar savu darbu Inge Blockmans vēlas pievērst uzmanību iekļaujošai deju pasaulei.

Profesionālajā pasaulē, saskaņā ar Blockmans teikto, liela nozīme ir arī laika spiedienam. Prece ir jāpiegādā noteiktā laikā, procesam nav atlicis tik daudz laika. Blockmans uzskata, ka standarts joprojām ir ļoti svarīgs. Noteikta snieguma līmeņa sasniegšana ir daļa no dejas. Tomēr skaidra koncentrēšanās uz procesu, tāpat kā Blockmans nodarbībās, sniedz cilvēkiem iespēju izteikties.

Kā norāda bijušais Flandrijas baleta direktors un tagad Antverpenes Karaliskās baleta skolas pasniedzējs Aki Saito, visa māksla ir sevis izpaušana. Viņa apraksta deju kā enerģijas plūsmu, "kā būt transā". Ideāla ķermeņa normas ievērošana vienkārši pieder dejušanai, viņa saka. "Šis spiediens ideālam ķermenim? Jā, es to jutu vienmēr. Bet es nedomāju, ka tā ir tik negatīva lieta, kā domā daudzi citi. Lai gan Saito noteiktais ķermenis pieder pie profesionālās dejas pasaules, tas noteikti nedefinē deju.

Tā kā viņa ir tik ļoti pieradusi strādāt ar klasiskā baleta ķermeņiem, viņa pagājušajā gadā piedalījās projektā ar dejotājiem ar Dauna sindromu. Saito saka, ka dažādu un unikālu cilvēku apvienošanā slēpjas nepārvarama spēka sajūta. Dejotāji ir apmācīti sajūst un izprast savu ķermeni, viņi atpazīst ļoti nelielas atšķirības savā ķermenī. Palīdzot un mācot viens otram, kā arī veltot laiku un vietu, lai koncentrētos uz procesu, dejotāji ieguva daudz radošuma. Dejas definīcija? "Deja ir daba," Saito apņēmīgi saka: "Lai kur jūs dotos jebkurā kultūrā, viena lieta, kas mums ir kopīga, ir cilvēku deja. Es redzu deju kā komunikācijas prasmi. Sava ķermeņa apzināšanās maina visu par sevi. Tas savieno jūs ar sevi un citiem.

No citas perspektīvas, Dr. Sofie Sergeant, Utrehtas HU Lietišķo zinātņu universitātes pilsonības un iekļaušanas vecākā lektore, piebilst, ka tas, ko bieži sauc par iekļaujošu tikšanos, tehniski ir tikai tikšanās. Brīdī, kad to izvēlas saukt par iekļaujošu, jau ir pieļautas kļūdas. "Tas vienkārši parāda cilvēku daudzveidību." Un tas, pēc viņas domām, padara šo jautājumu tik sarežģītu. Normas maiņa ir mērķis,

vienlaikus saprotot, ka mēs runājam par profesionālu deju, nevis tikai kaut ko, kas nejauši tika likts uz skatuves. "Korsete nedrīkst sēdēt tik cieši; dažādība ir ne tikai jāatļauj, bet arī jāsvin," secina Seržants.

Inge Blockmans piekrīt: "Visi, kas elpo, arī dejo. Man arī deja slēpjas klusumā, tā slēpjas it visā. Deja ir izteiksme. Jo vairāk atmetu domu, ka deja ir dažādas kustības, kas saliktas kopā, jo vairāk man šķiet, ka es iepazīstu, kas patiesībā ir deja. Viņa skaidro, ka galu galā ikviens ir pelnījis iegūt iespēju dejojot un piedzīvot šo izpausmes veidu, nevienam nevajadzētu justies kā nepiedērgam. "Dejošana ir jūsu ķermeņa atgriešanās mājās virsotne."

"Runa ir par atteikšanos no ilūzijas, ka visiem cilvēkiem jāpārvietojas vienādi." – Inge Blockmans

Viņa arī stāsta, ka neuzskata sevi par dejotāju ratiņkrēslā, viņa ir tikai dejotāja. "Kāds var dejojot ar kājām, galvu vai kāju pirkstiem, vienkārši dejojot ar visu, kas ķermenim ir jādod." Praktiski joprojām nav īsti tā, ka iekļaujošā deja tiek uzskatīta par parastās dejas ainas sastāvdaļu, taču ir sperti pirmie soļi, lai padarītu pieejamāku ierasties uz deju izrādēm, lai ikvienam būtu iespēja vērot dejas un gūstiet iedvesmu, ar to viss sākas beigās.

Inges Blockmans nodarbībās galvenā uzmanība tiek pievērsta jautājumam, kas ir iespējams, nevis tam, kas nav. Sākot ar ķermeņa iespējām, nevis tā trūkumiem, un vienlaikus radot vietu un laiku radošajam procesam, deja tiek aplūkota kolektīvā skatījumā. Ko mēs varam darīt kopā? Viņas klases skolēni mācījās koncentrēties uz savu ķermeni, iespējām un enerģiju, nevis kopēt to, ko dara citi ķermeņi.